

Sygn. akt III CSK 47/06

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

Protokolant Bożena Nowicka

w sprawie z wniosku "S." sp. z o.o.

przy uczestnictwie G.Ł.

o orzeczenie zakazu w trybie art. 373 Prawa upadłościowego i naprawczego,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2006 r.,

skargi kasacyjnej uczestnika od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 5 sierpnia 2005 r., sygn. akt [...],

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w K., po rozpoznaniu wniosku „S.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, postanowieniem z dnia 5 sierpnia 2005 r. pozbawił uczestnika postępowania A.Ł. prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu na okres pięciu lat. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację uczestnika postępowania od powyższego postanowienia, przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną.

A.Ł. pełnił funkcję prezesa jednoosobowego zarządu Spółki Akcyjnej „G.” Podstawa do ogłoszenia upadłości tej spółki powstała w dniu 5 lutego 2003 r., w związku z postawieniem udzielonych jej kredytów w stan wymagalności. Uczestnik postępowania w dniach 13 lutego 2003 r., 17 września 2003 r. i 30 grudnia 2003 r. zgłaszał wnioski o ogłoszenie upadłości zarządzanej przez siebie spółki, ale zostały one zwrócone z powodu nieusunięcia w terminie braków formalnych. Dopiero w następstwie wniosku złożonego w dniu 25 sierpnia 2005 r. została ogłoszona upadłość spółki. Wnioski wcześniejsze (zwrócone) nie mogły uwolnić uczestnika postępowania od odpowiedzialności za opóźnienie się ze zgłoszeniem upadłości. Pismo zwrócone nie wywołuje bowiem żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem go do sądu (art. 130 § 2 k.p.c.). Skoro uczestnik postępowania uchybił terminowi do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości określonego w art. 5 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz. U. z 1991 r., Nr 118, poz. 512 ze zm.; dalej: „p.u.1934”), a po wejściu w życie (z dniem 1 października 2003 r.) ustawy z dnia 29 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.; dalej: „p.u.n.”) - w art. 21 tej regulacji i było to następstwem jego niedbalstwa, to spełnione zostały przesłanki orzeczenia wobec niego zakazu prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia określonych funkcji na podstawie art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. Zakres czasowy orzeczonego zakazu jest adekwatny do stopnia winy uczestnika postępowania w opóźnieniu się ze zgłoszeniem wniosku i rozmiaru pokrzywdzenia wierzycieli. Wniosek zgłoszony został skutecznie po upływie blisko

półtora roku od powstania podstawy do ogłoszenia upadłości, zaś prowadzona przeciwko spółce „G.” w 2004 r. egzekucja należności w kwocie 58.889,66 zł została umorzona z powodu bezskuteczności.

W skardze kasacyjnej uczestnik postępowania A.Ł. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia podnosząc zarzuty naruszenie art. 373 ust. 1 p.u.n., przez jego błędną wykładnię oraz art. 130 k.p.c. w związku z art. 35 p.u.n., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadza się do interpretacji pojęcia „złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości”, jakim posłużył się ustawodawca określając jedną z przesłanek orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia oznaczonych funkcji na podstawie art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. Zgodnie z tym przepisem wymieniony zakaz może być orzeczony wobec osoby, która ze swej winy, będąc do tego zobowiązana z mocy ustawy, nie złożyła w terminie dwóch tygodni od dnia powstania podstawy do ogłoszenia upadłości wniosku o ogłoszenie upadłości. Obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w takim samym terminie pod rygorem zastosowania podobnej sankcji był też przewidziany w poprzedniej regulacji (art. 5, art. 17² p.u.1934).

Z przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia ustaleń faktycznych wynika, że podstawa do ogłoszenia upadłości spółki „G.” powstała w dniu 5 lutego 2003 r. Ocena wykonania przez uczestnika postępowania obowiązku złożenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości winna być zatem przeprowadzona wyłącznie w odniesieniu do wniosku zgłoszonego w dniu 13 lutego 2003 r. Tylko ten bowiem wniosek zgłoszony został przed upływem terminu dwóch tygodni od dnia powstania podstawy do ogłoszenia upadłości. Wprawdzie Sąd Okręgowy orzekł o zastosowanym zakazie na podstawie art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n., to jednak zasadnie odwołał się do przepisów poprzedniej regulacji. Utrata z dniem 1 października 2003 r. mocy obowiązującej Rozporządzenia - Prawo upadłościowe nie oznacza wyłączenia stosowania zawartych w nim przepisów do oceny samego faktu opóźnienia się z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, jeśli zdarzenie to miało

miejsce pod rządem tych unormowań. Formalne uchylene lub zmiana przepisu nie zawsze oznacza całkowitą utratę mocy obowiązującej wyrażonych w nim norm prawnych. Za przepis zachowujący moc obowiązującą uznać należy taki, który wprawdzie został formalnie derogowany, ale - wobec braku odmiennej woli ustawodawcy - nadal ma zastosowanie do ustalenia wystąpienia określonego zdarzenia w czasie, w którym przepis ten obowiązywał.

Sąd Okręgowy uznał, że o spełnieniu uwalniającego od sankcji zakazu wymogu „złożenia wniosku” we właściwym czasie nie może być mowy w przypadku, gdy wniosek o ogłoszenie upadłości został prawomocnie zwrócony.

W takiej bowiem sytuacji zarówno z mocy art. 68 p.u.1934, jak i obecnie obowiązującego art. 35 p.u.n. znajduje odpowiednie zastosowanie przepis art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c. wykluczający wiązanie ze zwróconym pismem procesowym skutków, jakie ustawa łączy z jego wniesieniem.

Kwestionując powyższy pogląd, z powołaniem się na przytoczone w skardze kasacyjnej zarzuty, skarżący przeciwstawił mu własne rozumienie zawartego w art. 373 ust. 1 pkt 1 wyrażenia „złożenie wniosku”. W ocenie skarżącego zwrot ten odwołuje się do samej inicjacji postępowania upadłościowego, co oznacza, że wyłączenie możliwości orzeczenia zakazu następuje niezależnie od dalszych losów zgłoszonego wniosku, w szczególności od jego uwzględnienia. Ustawa Prawo upadłościowe i naprawcze zawiera własne, autonomiczne unormowania regulujące sposób postępowania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości nie spełniającym wymagań formalnych i należycie nie opłaconym (art. 28 i art. 29). Do wniosków tych - zdaniem skarżącego - art. 130 k.p.c. nie ma zastosowania, na co wskazują również wypowiedzi prezentowane w doktrynie. Skarżący wśród przepisów, które - jego zdaniem - naruszył Sąd Okręgowy nie wymienił art. 68 p.u.1934. Wskazał jednak na wadliwe posłużenie się przez ten Sąd przy wykładni art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. przepisem art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c., co implikuje potrzebę odniesienia się do zasadności zastosowania tego unormowania w płaszczyźnie art. 68 p.u.1934. Uwaga powyższa ma jednak charakter wyłącznie porządkujący, gdyż odpowiednie stosowanie art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c. - wbrew zarzutom skarżącego - przewidziane zostało zarówno w poprzedniej, jak i obecnej regulacji.

Zgodnie z brzmieniem art. 68 p.u.1934 w postępowaniu upadłościowym, nie wyłączając postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego ze zmianami i uzupełnieniami, zawartymi w niniejszym prawie. Według tego unormowania odpowiednie stosowanie w postępowaniu upadłościowym przepisów Kodeksu postępowania cywilnego wchodzi zatem w rachubę wówczas, gdy w prawie upadłościowym nie ma norm regulujących określoną kwestię lub regulują ją fragmentarycznie oraz gdy nie sprzeciwia się temu istota postępowania upadłościowego. W prawie upadłościowym nie zamieszczono przepisów regulujących postępowanie wdrażane w razie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości dotkniętego brakami formalnymi, ani też - co w rozpoznawanej sprawie ma istotne znaczenie - określających skutki prawomocnego zwrotu wniosku. Oczywista jest więc konieczność zastosowania w powyższym zakresie regulujących te kwestie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, w tym art. 130 § 2 zd. 2. Stanowisko zajęte w tym przedmiocie przez Sąd Okręgowy trzeba uznać za trafne. Nie oznacza ono wcale - jak błędnie odczytuje to skarżący - łączenia skuteczności złożenia wniosku z rozstrzygnięciem wydanym w następstwie jego rozpoznania. Słuszne jest też zapatrywanie Sądu drugiej instancji, zgodnie z którym stosowanie wymienionego przepisu w postępowaniu o orzeczenie sankcji zakazu uzasadnione jest także na podstawie art. 35 p.u.n. z zastrzeżeniem jednak, iż dotyczyć to może wniosków o ogłoszenie upadłości prawomocnie zwróconych po wejściu w życie ustawy prawo upadłościowe i naprawcze.

Wskazywane przez skarżącego przepisy art. 28 i art. 29 p.u.n. regulują w sposób autonomiczny konsekwencje braków formalnych wniosku o ogłoszenie upadłości i jego nieopłacenia, ale w ściśle określonym zakresie. Przewidują one obowiązek zarządzenia w takich przypadkach zwrotu wniosku bez wzywania do jego uzupełnienia lub opłacenia, jeśli złożony on został przez dłużnika, adwokata lub radcę prawnego reprezentującego wierzyciela, albo wierzyciela będącego przedsiębiorcą. Nie odnoszą się one natomiast do kwestii postępowania sanacyjnego wobec wniosku dotkniętego brakami, bądź nie opłaconego, złożonego przez inne niż wymienione osoby, a także do skutków prawomocnego zwrotu

wniosku. Stwierdzić zatem należy, iż zarówno na gruncie poprzedniej regulacji, jak i obowiązującej obecnie, znaczenie pojęcia „złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości” trzeba odczytywać z odwołaniem się do treści art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c.

Przyjęcie odmiennego zapatrywania nakazywałoby uznać, że dla uwolnienia się od sankcji orzekanej na podstawie art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. wystarczające jest podjęcie samych tylko starań o zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości, a nawet działań pozornych. Dlatego też prezentowane przez skarżącego rozumienie pojęcia „złożenie wniosku”, odwołujące się do swoistej fikcji, a nie realnego wykonania obowiązku przewidzianego w art. 21 p.u.n., sankcjonowanego zakazem określonym w art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n., trzeba zdecydowanie odrzucić. Osoby obowiązane do złożenia w terminie dwóch tygodni od dnia wystąpienia podstawy do ogłoszenia upadłości wniosku o ogłoszenie upadłości nie mogą skutecznie powoływać się na wykonanie tego obowiązku - jako okoliczność wyłączającą możliwość orzeczenia wobec nich zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia określonych funkcji - przez zgłoszenie wniosku, który został prawomocnie zwrócony. Taki sam pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie II CSK 14/05, nie publ., stwierdzając, że nie można łączyć skutku w postaci zachowania terminu określonego w art. 373 ust. 1 pkt. 1 p.u.n. z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, który został prawomocnie zwrócony.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, zasadność odpowiedniego stosowania przepisu art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c. do oceny skutków prawomocnie zwróconego wniosku o ogłoszenie upadłości nie jest też kwestionowana w piśmiennictwie. Prezentowany jest tam jedynie zgodny pogląd, w tym przez autorów powołanych przez skarżącego (Andrzeja Jakubeckiego i Feliksa Zedlera), że art. 130 k.p.c. nie stosuje się - i to tylko w ściśle określonym zakresie - do usuwania braków formalnych wniosku o ogłoszenie upadłości.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.